

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Надежда Гецова Йонкова

за дисертационния труд на Лидия Башировна Богатырева

на тема

„Организация на здравната система: проблеми на правната уредба в контекста на пандемия от инфекциозни заболявания“

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”,

в професионално направление 3.6. „Право“

по докторска програма „Административно право и административен процес“

Със заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 141 от 27.02.2023 г. съм определена за член на Научното жури за защита на дисертационен труд на ЛИДИЯ БАШИРОВНА БОГАТИРЕВА по професионално направление 3.6 „Право“, докторска програма „Административно право и административен процес“.

Представеният дисертационен труд от докторант Лидия Башировна Богатырева е на тема “Организация на здравната система: проблеми на правната уредба в контекста на пандемия от инфекциозни заболявания“.

Трудът е в обем 184 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение и списък на използваната литература. Библиографията включва 288 заглавия на български, руски и английски езици.

Темата е изключително актуална и е посветена на правната уредба и организацията на здравната система в условията на пандемия от инфекциозни заболявания.

Чрез исторически и ретроспективен анализ са изследвани спецификите на различните системи на здравеопазване в световен мащаб. Докторант Богатырева разглежда модели на развитие на здравеопазването в различните страни - разглежда различни модели на организация напр. Германия, Израел, Малайзия и др., като фокусът на внимание е поставен върху Република Казахстан.

Авторът подчертава, че организацията на здравеопазването е пряко свързана с опазването на човешките права като право на живот, право на здравни услуги и др. и

отделя специално внимание на проблема със защитата на тези права при извънредни ситуации.

В първата глава докторант Богатырева разглежда основните модели на здравеопазване в света - немски, английски, пазарен и др. Немският модел е от типа на застраховането, английският - при него държавата поема по-голяма част от бремето за предоставяне на здравни услуги, а пазарният е най-скъпият, но и най-ефективният според автора.

Проведен е правно-исторически анализ на държавното регулиране на здравеопазването в Казахстан от 1913 г. до наши дни. Наследявайки съветския модел в Р Казахстан държавното регулиране се модифицира в три варианта: бюджетен, бюджетно-застрахователен и програмно-бюджетен с елементи на заплащане. Разгледани са програмите в Р Казахстан „Саламати Казаахстан 2011-2015“ „Денсаулык 2016-2019. Изведен е изводът, че Р Казахстан отново е поела курса на преход към застрахователния модел, като се акцентира на приоритетното развитие на медико-санитарната помощ, нормативно отразен в Кодекса на здравеопазването на народа и системата на здравеопазването.

Разгледано е и международно-правното регулиране по отношение на националните системи за здравеопазване.

Втората глава е озаглавена „Административно-правно регулиране на системите за здравеопазване в Р Казахстан: състояние, тенденции и закономерности“. Тя е структурирана в три параграфа и разглежда административно-правната уредба в сферата на здравеопазването в Р Казахстан, която е представена чрез правно-исторически анализ. Във втория параграф на тази глава докторантът представя държавната политика на Р Казахстан в сферата на опазването на здравето на гражданите, като се разглеждат тенденциите и закономерностите за развитие. В третия параграф авторът се фокусира върху проблемите във връзка с модернизацията на модела на здравеопазване и неговата правна уредба в Р Казахстан.

Третата глава е от изключително значение тя е посветена на проблемите на правното регулиране на системите за здравеопазване в условията на пандемия и инфекциозни заболявания. Тази глава е систематично разделена в два параграфа, като в първия се разглеждат проблеми на системите за здравеопазване, които изискват решение чрез правно-нормативното регулиране на управленско и законодателно ниво в кризисни ситуации. Вторият параграф обосновава необходимостта и съдържанието на реформата при оказването на медицинска помощ на населението и реагирането на

разпространението на инфекциозни заболявания на международноправно и национално ниво. Авторът извежда редица недостатъци и несъвършенства предпоставящи проблеми в системите за здравеопазване:

- непоследователност и несистемност на правното регулиране,
- колизия на нормативните актове,
- неуместна организация на карантинните мерки,
- неправилно разпределение на лекарствените средства,
- правно регулиране на отговорността на населението при нарушаване превантивната защита правата на медицинските работници и др.

Актуалност и значимост на дисертационния труд

Актуалността и значимостта на представения труд е безспорна на фона преживяната пандемия и предизвикателствата пред които тя постави не само лекарите, но и юристите.

Основни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа приносни моменти и новости. Най-напред трябва да се отбележи, че темата е значима и актуална и определено носи практически ползи. Научните резултати от представеният дисертационния труд могат да послужат като основа за една бъдеща законодателната дейност.

Конкретните научни и научно-приложни приноси са както следва:

Авторът на дисертационния труд създава ясна концепция за основите на административно-правно регулиране на процесите в огнища и във връзка с разпространението на инфекциозни заболявания в историческа ретроспекция, като въз основа на този анализ разкрива „липсата на а) точно формулирана дефиниция на пандемията в официален документ на СЗО, б) единен, глобален международен правен акт (пандемичен договор) за уреждане на отношенията между държавите в уникален период на възникване на извънредни обстоятелства, в) пропуск в националната правна рамка на Република Казахстан, регулираща режима на извънредни ситуации в областта на общественото здраве от международно значение, г) обосновка на необходимостта от запълване на пропуските в международната правна рамка и националното законодателство, регулиращи обществените отношения в кризисни ситуации.“

Напълно се съгласявам с извода на автора, че *„социалната обусловеност на правото в условията на извънредна ситуация, когато най високата от ценностите е*

застрашена – здравето на гражданите, хората, всъщност-правото на живот, правото на защита на здравето, е определящ фактор за модернизиране на действащото законодателство в областта на здравеопазването“.

Логична е и препоръката, която тя отправя „при разработването на модел за модернизиране на здравното законодателство в Република Казахстан, за да се подготви системата за обществено здраве за възможни пандемии в бъдеще“.

Относно автореферата към дисертационния труд

Авторефератът на дисертационния труд е разработен в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. В него са изложени основните идеи и синтезираните изводи по дисертацията и отразява постигнатите резултати.

Критични бележки

Към труда могат да се отправят някои критични бележки, които не омаловажават неговите достойнства. На места в труда превес взема описанието за сметка на анализа, като това вероятно е било необходимо на автора с оглед на историческия подход на изследвания проблем.

Заклучение

Намирам представеният труд за завършено научно изследване по актуален въпрос, който съдържа анализ, обобщения и решения на научни и научно приложими проблеми, които биха могли да допринесат за решаването на практически проблеми.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, както и на вътрешните правила на ВСУ „Черноризец Храбър“.

По изложените съображения считам, че мога да оценя положително представения труд и да подкрепя присъждането на ОНС „доктор“ на Лидия Башировна Богатырева.

*София,
Март 2023 г.*

Проф. д-р Надежда Йонкова: